

יו"ל לקראת מבחן "דרשו"
על הדף היומי, שיתקיים
אי"ה ביום שישי ו' באלול.

סיכום הדף

סיכומי גפ"ת בהירים על סדר הדף

נדלים

נו – פה

- לפניך סיכום שמטרתו **לסדר** את עיקרי הדברים העולים מן הגמרא; - חילוקי ופרטי הדינים.
- חילוקי הטעמים.
- דינים טעמים והלכות העולים מן הר"ן.
- בכל מקום שנסמן כזה « מופיעה ההלכה.
- דברי הר"ן שאין עליהם חולק שולבו בדברי הגמ' ללא ציון.

לע"נ סבתי מרת חנה ע"ה בת הגה"צ ר' שלום לופס ז"ל

נדפס על נייר חו"ל שאין בו חשש חילול שבת

כל הזכויות שמורות
להערות והארות, תרומות והנצחות:
יוסף אוחנה
ברזיל 101 ירושלים
054-8416200

פקס: 1532-6521811
דוא"ל: 6521811@okmail.co.il

ניתן לקבל את הסיכום לדוא"ל מידי חודש

נר

- הנודר מן הבית: לר' מאיר- מותר בעלייה.
- לחכמים- אסור בעלייה, דעלייה בכלל בית. « וכן הלכה (ר"ן).
- מן העלייה: מותר בבית, דלכו"ע בית אינו בכלל עלייה.
- אמר בית אני מוכר לך - לר' מאיר- נותן לו בית.
- לחכמים- מראהו עלייה.
- בית בביתי אני מוכר לך - לגמ' הכא- מראהו מעולה שבבתים (לרבנן).
- לגמ' במנחות- מראהו עלייה, דיד לוקח על התחתונה. ובהקדיש נותן מעולה.
- מן המטה - לר"מ- מותר בדרגש. דרגש; לעולא- ערסא דגדא (מטה למזל). ונדרה.
- לרבין- ערסא דצלא (מטה של עור).
- לרבנן- אסור.
- מן הדרגש - לכו"ע מותר במיטה.
- אבל כופה (הופך) כל מיטות שבביתו, חוץ ממטה המיוחדת לכלים.
- וחוץ מדרגש, לת"ק- וצריך לזקוף.
- לרשב"ג- מתיר קרביטיו (לולאות).
- וחוץ ממטה שנקליטה יוצאין, דזקפה על צדה.
- מן העיר - אסור בעיבורה ומותר בתחומה.
- מן הבית - אסור מן האגף ולפנים.

נז

• בדבר שזרעו כלה:

- קונם פירות עלי - מותר בחילופיהן ובגידוליהן. החליפן הוא, ספק בגמ' האם קנסו רבנן למחליפן (ר"ן).
- אמר 'אלו' - אסור בחילופיהן, ד'אלו' שוינהו כהקדש ואסור אפי' אם החליפן אחר.
- ואסור בגידוליהן, דלא גרעי גידולין מחליפין דאפי' דלית בהו מידי ממאי דאסר עליה אפי' הכי אסירי.
- ומותר בגידולי גידולין כמו בחליפין דשרי.
- 'שאני טועם' - מותר בחילופיהן ובגידוליהן, ואפי' אמר גם 'אלו', דבדבר שזרעו כלה כשאוכל חליפין וגידולין לא טעים הנהו פירות דאסר עליה. וה"ה ב'שאני אוכל'.
- **בדבר שאין זרעו כלה:** בין 'אלו' בין 'שאני אוכל ושאני טועם' - אפי' גידולי גידולין אסורין, דמעורב בהן מהאיסור הראשון, ונדרים הו"ל דבר שיש לו מתירין דאפי' באלף לא בטיל.
- האומר לאשתו קונם מעשה ידיך עלי - הוי דינא כדלעיל באומר 'אלו'. וה"ה באוסר פירות מקום פלוני, דכיון שפירט אסרן עליו כהקדש.
- נדר מתאנים או מענבים - מותר בגידוליהן ובחילופיהן, דכלל ולא פירט, ולא עשאם עליו הקדש אלא נתכוין לא לאכול מאותו המין.
- אוסר מעשה ידי אשתו אף דאין בו ממש; או דמירי באומר קונם ידיך לעושיהם.
- או דמעשה ידיה לאחר שתעשה אותם הו"ל דבר שיש בו ממש.
- ומ"מ לא מיתסר אלא כנגד מעשה ידיה, דאם טחנה ואפתה ומכרה לחם, אסור במעות שכנגד טחינה ואפיה, אבל מותר במעות שכנגד החיטים.
- גידולי היתר בדבר שאין זרעו כלה;
- לר' יצחק נפחא- מעלין את האיסור, ופשט ליה מר' ינאי דבצל תרומה שרכו גידוליו על עיקרו מותר.
- לר' ירמיה- אין מעלין, ופשט ליה ממנכש חסיות (לוף שום ובצלים) במוצאי שביעית עם ישראל
- חשוד על השביעית - מותרין, דגידולי היתר שנוספו במוצאי שביעית מעלין העיקר דשביעית. ואין לדחות במדוכנין, דחשוד לא יטרח בהכי.

נח

- בצלים של שביעית שירדו עליהם גשמים וצמחו במוצאי שביעית מהקרקע, אם העיקרים מדוכנין קודם זריעתן - לכו"ע מותרין. ומיירי שמוכח שינקו מהקרקע; לתנא קמא - כגון שהעלים נוטים לשחרות (שחור).
לר"ח בן אנטיגנוס - שיכולים ליתלש בעלין שלהם.
- מין במינו; טבל: אוסר בכל שהוא; או משום דיש לו מתירין שיכול להפריש עליה ממקו"א.
או משום דכהתירו כך איסורו, דחיטה אחת פוטרת את הכרי.
- מע"ש והקדש: אין בטלין, דיש להן מתירין, ומיירי בהקדש בדרבנא דחית דעומד לפדיה ע"כ.
חרש: אין בטל, דיש לו מתירין דעומד מתירו.
- תרומה וחלה: בטלין, דכיון דליכא מצוה לישאל עליהן חשיבי אין להן מתירין.
- שביעית: נתערב קודם הביעור - לא בטיל במינו, דיש ל"מ כיון שאפשר לאוכלו קודם הביעור.
נתערב לאחר הביעור - בטל ואינו אוסר אלא בנותן טעם, דאין לו מתירין.
- תרומה וחלה - בטלין במינו במאה. ערלה וכלאי הכרם - במאתים. ובשאינן במינו - כולן בשישים.
- המנכש עם הכותי בחסיות (לוי שום ובצלים) - אוכל מהן אכילת ארעי, ולא חיישינן דהוטבלו למעשר קודם זריעתן; א. דמעשר דידהו דרבנן.
- ב. דקים לן בהאי כותי שאינו מעשר (ולכך באוכל מהן קבע מעשרן בתורת ודאי) ואין דרך לעשות גורן מחסיות אלא בשביל מעשר.
- המנכש בחסיות במוצאי שביעית עם ישראל החשוד על השביעית - מותר, דרבו הגידולין דמוצאי שביעית על עיקרן, ואף לר' יוחנן ור' יונתן דאין גידולין מעלין, מ"מ בשביעית מודו דכיון דאיסורה ע"י קרקע - בטל ע"י קרקע, משא"כ ערלה דחיסרון זמן גרם לה וכלאים דתערובת גרם לה ומעשר דדיגון גרים לה - ואין בטלין.

נמ

- גידולין; לר' ינאי - מבטלין עיקר, חוץ מגידולי תרומה (ואפי' זרעו כלה ורא"ש) דילמא משהו להו, אבל גידולי גידולין מבטלין, ואפי' באין זרעו כלה.
וחוץ מקונמות משום דיש להן מתירין דמצוה לאיתשולי עלייהו
מדר' נתן דנודר כאילו בנה במה וכו'.
- וחוץ מהיכא דלא רבו גידוליו על עיקרו.
- לר' יוחנן - אין מבטלין עיקר, חוץ מלחומרא (מדרבנן), וגידולי איסור מבטלין עיקר של היתר.
וחוץ ממדוכנין דמבטלין.
וחוץ מדבר שזרעו כלה.
- וחוץ משביעית דאיסורה ע"י קרקע.
- ליטרא בצלים שתיקנה: לר' יוחנן - מתעשרת לפי כולה, דכיון דטרח לבטלה בקרעק אף היתרא בטל.
לרב חסדא - מתעשרת רק לפי תוספת הגידולין, דאפי' טרח לא בטיל היתרא.
- ומודה ר' יוחנן; א. ב'בצלים של שישית' שירדו גשמים עליהם וצמחו בשביעית - אין מתבטל ההיתר וכשהחליפן אין תופס דמיו אלא כנגד הגידולין, משום דלא טרח.
- ב. ב'ליטרא מעשר טבל' שזרעה והשביחה בשביעית - מעשר על הליטרא ממקו"א ולא בטיל אף דטרח, משום דאיסור באיסור הוא, דגידולים נמי אסורים; בשביעית משום שביעית, ובשאר שני שבוע משום טבל, ודברים שהן שוין אין בטלין זה בזה.

פרק שמיני – קונם יין

ם

- באמצע השבוע אמר 'קונם יין שבת זו' - אסור בכל השבוע ובשבת הקרובה. וכן אם אסר שבוע זה - אסור בכל השבוע ובשנה השביעית שאח"כ.
- אמר בשבת עצמה 'שבת זו' (וכן בשביעית) - לר"ז - אסור רק ביום השבת שעומד בו.
- וי"א - שאסור גם בכל השבת שאח"כ.
- אמר באמצע החודש 'חודש זה' - אסור בכל החודש ומותר בראש חודש הבא, ואפי' שעומד בחודש מלא ור"ח יוצא בל' - מותר. וכן בר"ה.
- אמר בר"ח עצמו 'חודש זה' - אסור בר"ח שעומד בו ובכל החודש שאחריו. וכן בר"ה.
- יום אחד - אסור מעת לעת.
- היום - אסור עד שתחשך. וה"ה ב'יום זה'. ור' ירמיה גזר דלכשתחשך צריך שאלה לחכם גזירה היום משום יום אחד. וקנסין ליה בגזירה זו משום ר' נתן דכל הנודר כאילו בנה במה וכו', אבל בנדר לקיים מצווה היום - א"צ שאלה.
- יום - ספק אי דיניה כהיום או כיום אחד. ונקטינן לחומרא דאסור מעת לעת (ר"ז).
- הך ג' דינים שייכים גם; בשבת, חודש, שנה (לקמן יבואר), שבוע, ויובל.
- תענית יחיד הוי מהבוקר עד שתחשך בלא שאלה, ולא גזרינן משום יום אחד;
- לר"ז - כי ידוע שכך קבעו חכמים דין תענית ולא אתי לאיחלופי בין תענית לנדר. וה"ה המקבל ע"ע תענית יום אחד - אינו מתענה מעת לעת, דודאי נתכון לתענית שאמרו חכמים.
- לרשב"א - משום שבתענית מתסר מתחילת היום משא"כ ב'יום אחד' דאסור מאמצע היום ולא אתי לאיחלופי.
- בשטרות - א' דר"ח כותבו על שם החודש הבא ולא הקודם, ובב' דר"ח כותב יום ב' לחודש וכן הלאה, וכלשון ב"א לגבי נדרים.
- בגיטין - כותב ביום ל' לחודש תשרי שהוא ר"ח חשון, לחומרא (רשב"א בשם תוס').

סא

- שנה אחת - אסור י"ב חודש (ולקמן פליגי הרשב"א והר"ן לגבי חודש העיבור).
- השנה - אסור עד סוף השנה. ובשנה מעוברת אסור גם בחודש העיבור ולא אזלינן בתר רוב שנים, ואפי' שנדר בתחילת השנה אסור ב"ג חודשים.
- שנה - ספק (כדלעיל גבי יום).
- אסר 'יובל זה'; לרבנן - אסור בשנת היובל עצמה, דס"ל דיובל אינו עולה למנין שני השמיטה הבאים, דכתי' "וקדשתם את שנת החמשים" ולא 'חמשים, ואחת (של שמיטה הבאה)'.
לר' יהודה - מותר בשנת היובל, דס"ל דיובל עולה למנין שני השמיטה הבאים.
- עד פני הפסח; לגמ' הכא: לר' מאיר - אסור עד שיצא הפסח, דס"ל דמעייל איניש נפשיה לספיא.
לר' יוסי - אסור עד שיגיע הפסח, דס"ל דלא מעייל איניש נפשיה לספיא.
- לגמ' בקידושין: איפכא, לר' מאיר - אסור עד שיגיע הפסח, דמלשונו משמע עד לפני פסח.
לר' יוסי - אסור עד שיצא הפסח, דמלשונו משמע עד דמתפני פסח.
- « הלכה כר' יוסי. הרמב"ם פסק כגמ' בנדרים, דהתם לאו בדוכתא איתמר.
הרמב"ן פסק כגמ' בקידושין.
- כל שזמנו קבוע: אמר 'עד שיגיע' - אסור עד שיגיע. וה"ה ב'עד', דלשון ב"א 'עד' ולא עד בכלל.
אמר 'עד שיהא' - אסור עד שיצא. וכגון פסח.
- אין זמנו קבוע: תמיד אסור עד שיגיע, דלא מחית נפשיה לספיא.
וכגון קציר, בציר, מסיק, דאסור משיתחילו לקצור וכדו', דאין להמשתכו זמן קבוע.
- וכגון 'עד הגשם': דאסור מתחילת זמן הגשם (כדלקמן), דאין להתחלתו זמן קבוע (סב).
ספק בירושלמי: קבע זמן למשתה בנו ואסר 'עד שיהא המשתה', האם חשיב זמנו קבוע או לא כיון שיכול לדחותו.

- עד שיהא הקיץ - אסור עד שיתחילו העם להכניס בכלכלות, דאין זמן המשכו קבוע.
לת"ק - בכלכלות של תאנים, ד'קיץ' הוי תאנים, דנקצצים ביד.
לרשב"ג - אף של ענבים, ד'קיץ' כולל ענבים לפי שנקצצים ביד כשמתייבשים עוקציהן.
עד שיעבור הקיץ - אסור עד שיקפלו (ויכניסו לקח) את רוב המקצועות (הסכינים) שע"י עושים עיגולי דבילה.
ומזמן זה גם מתייאשים ממה שנשאר ומותר משום גזל ופטור ממעשר.

סב

- צורבא מרבנן: א. מותר להשתמש בכתר תורה ע"מ להציל עצמו, אא"כ יכול להציל בענין אחר וכגון ר' טרפון שנחשד בגניבה (גדולה) ויכל לפייסו בדמים (שהיה עשיר).
ב. מותר לפרסם עצמו במקום שלא מכירים אותו.
ג. מותר לו לומר פסקו לי דיני תחילה.
ד. נוטל בראש ככהן.
ה. מותר לו לומר לא אתן כרגא, דמותר להשתמש בכתר תורה לדבר שת"ח פטור ממנו.
ו. מותר לו לומר שהוא עבד של כהן לע"ז שעובדים לאש וליפטור מכרגא. ולא הוי כמודה בע"ז, משום דמוכח שאמר זאת ליפטור ממכס.
ומשום דלבו לשמים כדכתי' "ה' אלקיך אש אוכלה הוא".
והאחרון הוא לאו דוקא בצורבא מרבנן (ר"ן).
• "וקרשתו": א. לפתוח ראשון, בקריאת התורה (ר"ן).
ב. לברך ראשון, ברכת המזון (ר"ן).
ג. ליטול מנה יפה ראשון.
• עד הקציר - עד שיתחילו לקצור חיטין, חוץ ממקום שקוראים לסתם קציר קציר שעורים. והכל לפי מקום נדרן, שאם נדר בהר אסור לפי זמן הקציר של הר אפי' שירד אח"כ לבקעה.
• עד הגשמים: לת"ק - עד שתרד רביעה שניה. שתרד, דכיון שאמר 'גשמים' אתא לטפויי על 'גשם'. רביעה שניה, דבסתם משמע שאינה מקדמת ואינה מאחרת (ר"ן).
לרשב"ג - עד זמן רביעה שניה. ולא הוי כקציר דאין זמנו ידוע משא"כ בגשם דידעינן זמנו.
עד הגשם: לר"ן - לכו"ע עד זמן רביעה שניה, דכיון שאין להתחלת הגשמים זמן קבוע - לא מחית נפשיה לספיקא ועד שיגיע זמנו קאמר.
וי"א - לכו"ע עד רביעה ראשונה, לת"ק עד שתרד ולרשב"ג עד שיגיע זמנה.
• עד שיפסקו גשמים: לר' מאיר - עד שיצא ניסן כולו.
לר' יהודה - עד שיעבור הפסח.

סג

- זמני רביעה: לר' מאיר - ראשונה בג' (חשון), שניה בז', שלישית בכ"ג.
לר' יהודה - ראשונה בז', שניה בי"ז, שלישית בכ"ג.
לר' יוסי - ראשונה בי"ז, שניה בכ"ג, שלישית בר"ח כסלו. ואם ירד גשם ז' ימים רצוף אין זה המשך של רביעה ראשונה אלא מתחיל רביעה שניה.
• לרשב"א - אפי' ב'שנה אחת מיום זה' אין חודש העיבור בכלל, אלא מונה י"ב חודש מיום ליום.
לר"ן - אפי' ב'שנה אחת' סתם - אם עומד לפני חודש העיבור - חודש העיבור בכלל דמסתמא שנה זו משמע, ואי פשע בשנה זו אין לו תשלומין (כך חוכך הר"ן). ובהר"א רצה לחלק בין 'שנה אחת' לשנה אחת מיום זה').
ומודה הר"ן במוכר בית בערי חומה דאי לאו קרא ד"תמימה" הו"א דאינו מונה את חודש העיבור, דאין הלוקח והמוכר מתנין אלא התורה פסקה בכל השנים שאם לא יגאל עד שנה יהא נחלט והלך אחר רוב שנים.

- סתם אדר: לר' יהודה - אדר א'. אמר עד סוף אדר; ו"א דאסור עד סוף אדר א', דסתם אדר משמע ראשון. וי"א דאסור עד סוף ב', דשני האדרים כחודש אחד הן.
- לר' מאיר - אדר ב', חוץ מהיכא שלא ידע ששנה זו מעוברת דסתם אדר הוי אדר א'.
- « והלכה כר' יהודה בין בגיטין בין בשטרות.
- לר' יהודה - אמר קונם יין עד שיהא פסח - מותר בליל פסח, דאז דרך ב"א לשתות יין.
- קונם בשר עד שיהא הצום - מותר בליל הצום (ע"ב יו"ט), דאז דרך ב"א לאכול בשר.
- לר' יוסי בנן - קונם שום עד שתהא שבת - מותר בליל שבת, דדרך ב"א לאכול שום בע"ש מתקנת עזרא.
- לרמב"ן - ורבנן פליגי עליהו ומותר רק במילתא דמוכח. « והלכה כרבנן.
- לרא"ה - לא פליגי רבנן עליהו, שהרי הלכה כר' יהודה ובנו מדרתנן להו גבי הלכתא פסיקתא.
- הדירו אם לא תתן, ואמר מדר הרני כאילו נתקבלתי - לחכמים - מותר.
- לר' מאיר - אסור עד שיתן.
- הדירו אם לא תקח, ואמר מודר זהו כבודי שלא אטול - נמי פליגי חכמים ור"מ אם מותר או לא (ר"ן).
- הפצירו בו לשאת בת אחותו או שגרש אשתו, ואמר קונם שהיא נהנית לי - התכוין רק לשום אישות.

פרק תשיעי - רבי אליעזר

סד

- בכבוד אביו ואמו; לר' אליעזר - פותחין, או שמבזין אבין ואמך על שאתה קל בנדרים.
- או שיאמרו שלמדת מהם לזלזל בנדרים.
- לחכמים - אין פותחין.
- לאביי - פליגי האם בכבודם לא יעזו פניו ואפי' שעל דעת הנהו נדר יתיביש לומר כן וישקר, או שמעזי.
- לרבא - לחכמים אין פותחין דא"כ כ"א יפתח לעצמו ולא ילך לחכם. ור"ס סבר;
- לפי' א' בר"ז - דכיון דאיכא נדרים דקילי שאין מזולזין באביו ואמו לא חיישנן שיפתח לעצמו.
- לפי' ב' בר"ז - דלא חייש להאי טעמא כלל.
- ומודים חכמים שפותחין בדבר שבינו לבין אביו ואמו; לאביי - דכיון דאיחציף איחציף ולא ישקר.
- לרבא - דמתוך שהורגל לילך אצל חכם בשאר נדרים אף בנדרים הללו ילך.
- בכבוד המקום - אין פותחין, דישקר שלא היה נודר. וה"ה לכבוד רבו, ד"מורא רבן כמורא שמים".
- בכבוד מצוה אחת - פותחין, וכגון לא תשנא וכגון פותחין בשבתות.
- בנולד; לר' אליעזר - פותחין, דכתי' במשה "כי מתו כל האנשים המבקשים את נפשך" וע"י זה הקב"ה התיר לו מה שנשבע ליתרו לישב עמו.
- לחכמים - אין פותחין, דלא שכיח ובשביל זה לא היה מניח מלידור. וס"ל שדתן ואבירם לא מתו אלא ירדו מנכסיהם, ועניות שכית. « והלכה כחכמים (ר"ן סו.).
- ארבעה חשובין כמת: עני, עיר, עקר, מצורע.

סה

- המודר הנאה מחבירו;
  - לכתחילה: אין מתירין לו אלא בפניו, מדכתי' "ויאמר ה' אל משה במדין לך שוב מצרים" כיון שנדר במדין, וכן מצדקיהו שנשבע לנבוכדנצר.
  - 'בפניו': בנדר שאינו להנאת חבירו - מהני בפניו ואפי' בע"כ.
  - בנדר שהוא להנאת חבירו - בעי' דעתו (ר"ן ע"פ ר"ה).
  - בדיעבד: לתוספות - הוי התרה אף שלא בפניו. והא דסנהדרין התירו לצדקיהו, כיון דהוי לדבר מצוה משום שהמלך (צדקיהו) ציוה עליהם להתיר.
  - ומשום שהמלך (צדקיהו) ציוה עליהם להתיר.
  - לראב"ד - לא הוי התרה. צא וראה מה עלתה בו ובסנהדרין.

- טעמא דאין מתירין אלא בפניו: י"א מפני הבושה, שיתבייש מחבירו שהנדר היה להנאתו. וי"א מפני החשד, שחבירו לא ידע בהתירו ויחשוד בו שעובר על נדרו. ונפק"מ: א. במקרה שהנדר אינו להנאתו של חבירו, דיש עדיין חשד אבל אין בושה. ב. במקרה שהודיעוהו, דאין חשד.
- קונם שאיני נושא פלונית שאביה רע, ואמרו לו מת או שעשה תשובה; לר"מ: לרב הונא - מותר בה, דנעשה כתולה נדרו בדבר כיון שפירש דבריו, ומותר בלא היתר חכם (ר"ן). לר' יוחנן - מיירי שאמרו לו שכבר מת, ומותר בה דהוי נדר טעות (ר"ן).
- לרבנן: אסור בה. המדיר את העני - רשאי לתת צדקה לגבאי, דהגבאי יכול לתת את הכסף לעני אחר והו"ל כ"נותן לאחר משום מתנה והלה מותר בו". ומ"מ אפשר לפתוח נדרו במצוות "וחי אחיך עמך", דאינו נופל ליד גבאי תחילה אלא שואל מקרוביו (ר"ן).
- בע"ח; לענין סידור - פליגי בב"מ האם מסדרין לבע"ח דילפי' מערכין או לא. לענין הישג יד - לכו"ע אם השיגה ידו חייב לשלם, ולא ילפי' מערכין שאם נתן סלע והעשיר פטור.
- לכתובה: לרבנן - מטלטלי לא משתעבדי, ואפי' מיניה, דאין זמן כתובה ידוע ושמא לא תגבה לעולם ולא סמכה דעתה אלא על הקרקע. « וכן הלכה (ר"ן). לר"מ - אף מטלטלי דיתמי משתעבדי. לבע"ח: מטלטלי דיתמי לא משתעבדי אבל מיניה משועבד ואפי' גלימא דעל כתפיה.

פו

- קונם שאיני נושא פלונית כעורה; נמצאת נאה: הוי נדר טעות ומותר. נעשית נאה: לרבנן - אסור בה. ולא הוי כאביה רע שעשה תשובה; לרשב"א - דאדם עשוי לעשות תשובה משא"כ כעורה אינה עשויה להיות נאה ואין בדעתו שתהיה מותרת לו.
- לר' שמואל - ד'פלונית כעורה' לא משמע כתולה נדרו בדבר, אבל אם אמר 'פלונית שהיא כעורה' - מותר בה כשנעשית נאה.
- לר' ישמעאל - מותר בה, דס"ל דפותחין בנולד (ר"ן).
- פותחין לאדם: א. בכתוב בתורה, כגון "לא תקום" "לא תשנא" "ואהבת לרעך כמוך" "וחי אחיך עמך". ב. בכתובת אשתו. ג. בכבוד עצמו ובכבוד בניו (במדיר את אשתו עד שיגרשנה). ד. בשבתות וי"ט (בנדר להתענות שנה), שלא ידע שאסור להתענות בשבת (ר"ן).
- נדר שהותר מקצתו; לרבנן - לא הותר כולו, וכגון שפתחו לו בי"ט ובשבתות, דמותר רק בהם. לר"ע - הותר כולו, דכתי' "ככל היוצא מפיו יעשה" דמשמע דוקא בשכולו קיים.
- « הלכה כר"ש דבעי' שיאמר שבועה לכ"א, ובלא"ה הוי כללא ואפי' בוי"ו, כיון דשקלי וטרו אמוראי אליבא דר"ש בסוגיא דקידושין.
- קונם יין שהוא רע למעיים - מותר במיושן (שאינו רע) בלא פתח, דלא נתכוין למיושן והוי נדרי שגגות. ולגבי שאר יין פליגי ר"ע ורבנן אי הותר כולו. וכן לגבי בצל כופרי.

פרק עשירי – נערה המאורסה

פז

- נערה או קטנה מבת י"א – אביה ובעלה מפירין נדריה.
לרבה – מדכתי "ואם היו תהיה לאיש ונדריה עליה..." דמיירי במאורסה שבעלה מיפר לה, (דנשואה כתי' אח"כ), וילפי' מ"ואם" ד'ו' מוסיף על ענין ראשון דלעיל מדובר בהפרת אב.
לר' ישמעאל – מדסמך אבל לאיש דכתי' "בין איש לאשתו בין אב לבתו..." ומשמע דמיירי בנערה ("בנערותה") המאורסה ("בית אביה"). ורבה יליף מהאי קרא שהבעל מיפר נדרים שבינו לבינה (ולא רק נדרי עיניו נפש). ור' ישמעאל תרתי יליף מינה.
• לרבה, א"א לומר שרק אב מיפר (וארוס כתי' לומר שאם הקים הוקם), דא"כ ל"ל קרא שאב מיפר לבתו קודם שנתארסה הלא כ"ש הוא.
וא"א לומר שרק ארוס מיפר (ואב כתי' לומר שאם הקים הוקם) דא"כ למה ארוס עדיף מבעל ומיפר בקודמין אלא ע"כ משום שותפותיה דאב.
וא"א לומר דב' קראי לנשואה, או משום דסגי בחד קרא לומר דמיפר ושאינו מיפר בקודמין.
או משום דכתי' "היו תהיה".
וא"א לומר דגם בנישואין בעלה ואביה מיפרין דהויה נמי נישואין משמע, או משום דפשיטא דכיון שנשאת יוצאת מרשות האב.
או משום דכתי' "אם בית אשה נדרה" דבעל מיפר לחודיה.
• אם אחד הפר ואחד קיים והמקיים נשאל על ההיקם – לא מהני הפרת ראשון, דבעי' שלא יפסיק בין האב לבעל דבר שהוא מעכב הפרה.
אחרי שנשאל על ההיקם; לרמב"ן – יכולין להפר שוב, ולא אמרינן אין הפרה אחר הפרה (וכן נקט הר"ן).
לרמב"ם – שוב אינן יכולין להפר.
• קידש בתנאי (שאינן עליה נדרים) – הוי מעשה גמור וכיון שנשאלה על נדריה חלין הקידושין לאלתר.
הפרה דחד (אב או בעל) – אינה כלום בלא השני, דבהפר א' מהן ומת בטלה הפרתו, ולא מהניא כל זמן שאינן ראויים להצטרף יחד, ואף שנשאל על ההיקם – לא חל הפרה.
• הבעל – אינו מיפר בקודמין, דכתי' "אם בית אשה נדרה".
ארוס – מיפר בקודמין, דכתי' "ונדריה עליה" דמשמע נדריה שהיו עליה כבר.

סח

- נערה המאורסה שהפר לה רק ארוס או רק אביה; לב"ש – מיגו גיזו.
לב"ה – מקלש קליש.
נפק"מ: כשנדרה מב' זיתים והפר לה אחד מהם ואכלה את שניהם, דלב"ש לוקה על חצי הנדר שנותר ולב"ה אינה לוקה כיון דקליש כוליה נדרא.
והא דנקטה הגמ' ב' זיתים ולא כל שהוא; או משום דאיכא מ"ד דלא לקי עד דאיכא כזית.
או משום שבועה דבעי' כזית.
או משום קרבן מעילה דבעי' כזית.
• לר"ן ולרא"ש – האב מיפר רק נדרי עיניו נפש ונדרים שבינו לבינה, דילפי' אב מבעל (וכן בירושלמי).
לרמב"ם – האב מיפר כל נדרי בתו.
• מת הבעל – נתרוקנה רשות לאב ויכול להפר, ואפי' שהבעל לא שמע כלל ולא איקליש נדרא.
ואפי' שהבעל הפר ומת קודם ששמע האב ואיקליש נדרא.
ואפי' שהאב הפר לפני מות הבעל, הפרתו אינה בטלה, וחוזר ומיפר חלקו של בעל (לב"ש).
וה"מ בלא קיים הבעל, אבל אם קיים (במפורש, או ששתק ומת למחרת) – אין האב מיפר.
מת האב – הבעל אינו מיפר, אפי' שהאב הפר ומת קודם ששמע הבעל, דלא נתרוקנה רשות לבעל.
ואפי' שהבעל הפר והאב לא שמע כלל, דבעל מיפר רק בשותפות.

סמ

- ד' ספקות של רבה שנפשטו:

- א. נשאלין על ההיקס (בו ביום), דקיום נדר כנדר, ואין נשאלין על ההפר.
- ב. קיים ב' פעמים ונשאל על הקמה ראשונה - ההקמה השניה חלה. וכרבא גבי שבועה.
- ג. אמר 'קיים ליכי ומופר ליכי ולא תחול הקמה א"כ חלה הפרה'; הקמה - פשיטא דלא חיילא. הפרה - חלה, ואפי' לר"מ דס"ל תפוס לשון ראשון, דהפרה גלי אדעתיה דקפיד אהפרה (ר"ן).
- ד. אמר 'קיים ומופר ליכי' או 'קיים ליכי ומופר ליכי בבת אחת' - אין כאן אפי' ספק הקמה, דכל שאינו בזה אחר זה אפי' בבת אחת אינו, וכמקדש ב' אחיות דאין בהם אפי' ספק קידושין.
- 'קיים ליכי ומופר ליכי' - חלה הקמה, ואפי' לר' יוסי דבגמר דבריו אדם נתפס, דלזה אחר זה נתכוין, משא"כ גבי עולה ושלמים דיכולין לחול שניהם ביחד (ע"פ רא"ש).
- 'תחול זו (עולה) ואח"כ תחול זו (שלמים)' - לכו"ע תפוס לשון ראשון.
- 'לא תחול זו אא"כ חלתה זו' - לכו"ע דמי חציה עולה ודמי חציה שלמים.
- 'תמורת עולה תמורת שלמים' - לר"מ - תפוס לשון ראשון, מדלא אמר 'תמורת עולה ושלמים'.
- לר' יוסי - חציה עולה וחציה שלמים, והא דאמר 'תמורה' לכל אחד - דטעה וחשב שבלי זה לא תחול תמורה על שניהם.

ע

- 'קיים ליכי היום ומופר לכי למחר' - אף בזה הסתפק רבה (ר"ן).
- ד' ספקות של רבה: א. 'קיים לכי היום', האם הוי כאמר 'מופר לכי למחר' וההפרה חלה היום, א"ד הא לא אמר, וקיים הנדר.
- ב. 'מופר ליכי למחר', האם הנדר קיים, שהרי מחר לא יכול להפר (ר"ן), א"ד כיון דלא אמר 'קיים ליכי היום' כי קאמר 'למחר' - מהיום קאמר.
- ג. 'קיים ליכי שעה', האם הוי כאמר מופר ליכי לאחר שעה, א"ד הא לא אמר, וקיים הנדר.
- ד. 'קיים ליכי שעה ומופר ליכי לאחר שעה', האם כיון דקיימו קיימו, א"ד כיון דכל היום בר הפרה מהני הפרתו.
- «להלכה מספק לא הוי הפרה ולחומרא (ר"ן).
- 'הריני נזירה' ושמע בעלה ואמר 'אני' - אין יכול להפר, או כיון דקיימו קיימו.
- מת האב - לא נתרוקנה רשות לארוס, דכתי' "בנעוריה בית אביה", דמשמע דאע"ג דליתיה לאב אכתי איתיה בית אביה (ר"ן).
- בגרה - לא נתרוקנה רשות לארוס, דבגרות כמיתה (מיתת אביה) שיוצאת מרשותו ואינו מורישה לבניו, דכתי' "והתנחלתם אותם לבניכם" ולא זכות בנותיכם לבניכם.
- מת הארוס - נתרוקנה רשות לאב, דכתי' "ואם היו תהיה לאיש" מקיש קודמי הויה שניה לקודמי הויה ראשונה דאב מיפר לחודיה. ולרבה דלעיל (סז) תרתי ש"מ.
- קידש בוגרת; לרב הונא - פסקו לה חכמים ל' יום ומכאן ואילך בעלה חייב במזונותיה. ואיתותב.
- «להלכה - רק אם עברו עליה י"ב חודש משבגרה פסקו לה ל' יום.

עא

- כל שלא יצאה לרשות עצמה (בבגרות או בנשואין) שעה אחת - אביה ובעלה האחרון מפירין נדריה, דארוס מיפר בקודמין, דכתי' "ונדריה עליה" דמשמע נדרים שהיו עליה כבר. ומיפר אף נדרים שנראו לארוס ראשון מיתורא ד"נדריה עליה" (ולתוס' דלקמן הוי רק לב"ה ולא לב"ש).

- הפר אב ומת ארוס: לב"ש - האב מיפר חלקו של ארוס, דמיגז גייז.
לב"ה - א"א להפר, דמקלש קליש חלק הארוס ואינו חשוב להורישו לאב.
נתארסה שוב: לר"ז - לכו"ע אביה ובעלה האחרון מפירין נדריה, דארוס אחרון הוי ככרעיה דראשון.
לתוס' - לב"ש - אביה ובעלה האחרון מפירין נדריה, דס"ל דמיגז גייז ואידך פלגא חשיב ליה להורישו לארוס אחרון.
לב"ה - א"א להפר, דכיון דקליש לא חשיב למזכי ביה ארוס בהדי אב.
הפר הארוס ומת: האב מיפר, דנתרוקנה רשות לאב, דכשמת בטלה הפרתו וחשיבא להורישא.
נתארסה שוב: לב"ש - האב מיפר חלקו וחלק הבעל,
לר"ז - דמיגז גייז וכשהפר ארוס הרי מעשה שלו נגמר וארוס אחרון כמאן דליתיה.
לתוס' - דארוס אחרון הוי כראשון דלא מיפר אלא נדרים שלא נראו לשום ארוס.
לב"ה - אביה וארוס אחרון מפירין נדריה, לר"ז - דמקלש קליש הלכך כל זמן שלא הפר האב לא אסתלק ליה ארוס.
לתוס' - דאחרון זוכה בשלפניו ואינו כראשון.
• בהפר אב ומת ארוס ונתארסה שוב, מיירי שנתארסה בו ביום, דאל"כ כיון שנתרוקנה רשות לאב ולא הפר בו ביום הוי קיום.

עב

- ספק: גירושין כשתיקה דמיא או כהקמה דמיא. ונפק"מ; שנדרה וגרשה והחזירה (הוא או אחר), דאי הוי כשתיקה מצי מיפר לה ואי הוי כהקמה לא מצי מיפר.
וה"מ בהחזירה בו ביום, אבל החזירה למחרת לא מצי מיפר כיון שעבר יום שמיעה.
וה"מ בארוסה, אבל בנשואה לא מצי מיפר דאין הבעל מיפר בקודמין, ואפי' החזירה באירוסין אינו מיפר דכיון שנישאת יצאה מרשות האב וארוס מיפר רק בשותפות.
« להלכה: לרמב"ז - מספק נקטינן דגירושין כהקמה דמו.
לרשב"א - גירושין כשתיקה דמו.
• בעי רמב"ח: "ושמע אישה" דוקא או לאו דוקא. וכן נסתפק באב. « להלכה (רמב"ם ורמב"ן): לא בעי שמיעה; מהא דקאמר רמב"ח 'את"ל בעל מיפר בלא שמיעה'.
ומהא דמסמיך ליה אדר' זירא דאמר כל הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו.
ומהא דפשטייהו דמתני' ודמתנייתא בהכי רהטי.
• לא יתכן שבעל גרע מארוס, ומ"מ הבעל אינו מיפר בקודמין מחמת שנסתלק לו אב.
• האומר לבתו 'נדרים שנדרת מופרין לך שמענא' ושמע אחרי שנשאת - לא הוי הפרה, דההפרה חלה בשעת שמיעה שאז אינה ברשותו (ר"ן).
האומר לארוסתו 'נדרים שנדרת מופרין לך שמענא' ושמע אחרי שנשאת - הוי הפרה;
או משום דבנשואין לא נפקא מרשותיה (ככאב) אלא עיילה לרשותיה והכא בעל מיפר בקודמין כיון דאב הפר חלקו קודם שנשאת והבעל צרף הפרתו לאב.
או משום שהכא ההפרה חלה משעה שהפר דאז מצטרפים האב והבעל.
• האומר לאפוטרופוס 'הפר לאשתי נדרים שתדור' והפר;
לר"א: 'לר' יאשיה - לא מופר, כיון דכתי' תרי זימני אישה 'אישה יקימנו ואישה יפרנו'.
לר' יונתן - מופר, דשלוחו של אדם כמותו. ולצד בגמ' דבעי' שמיעה מיירי בא"ל 'לכי שמענא', דלא מהני שמיעת אפוטרופוס מצד שלוחו של אדם כמותו, דמי איכא מידי דבעל לא מצי מיפר ושליח מצי משוי (ר"ן).
לחכמים: לכו"ע לא מופר, דמי איכא מידי דאיהו לא מצי מיפר (כיון דאכתי נדרה) ושליח מצי משוי.

ענ

- לצד בגמ' דבעי' שמיעה, הא ד'האומר לאפורופוס' מיירי דאמר לכי שמענא.
והא דלא מיפר איהו כשילך, דסבר דלמא אשתלינא או רתחנא או מטרידנא ההיא שעתא (גמ' בנזיר).
והא דלא מיפר איהו השתא, דסבר דלמא נדרה מידי דניחא ליה דתתסר ולא ירצה להתירו (גמ' בנזיר).
והא דלא מיפר איהו מהשתא כל נדרים שתדור כשילך, דחייש דלמא ירצה לחזור בו (ר"ן), ומשליחות דאפורופוס יכול לחזור בו.
- נפשט דחרש אינו מיפר לאשתו, דכתי' 'ושמע אישה' פרט לאשת חרש.
- בעל (או אב) שהפר או הקים לב' נשיו בבת אחת;
יש אומרים - דפליגי בזה ת"ק ור' יהודה; לתנא קמא - מיפר, ד"אותה" לאו דוקא. « וכן הלכה.
לר' יהודה - אינו מיפר, ד"אותה" דוקא.
- לרמב"ן ולר"ן - לכו"ע אינו מיפר, ד"אותה" דוקא. והא דקאמר ת"ק 'אין משקין ב' סוטות כאחת מפני שליבה גס בחבירתה' - ר"ש היא דיהיב טעמא דקרא.
- משעת הגעת זמן (ל' יום אחרי שלקח בוגרת שעברו עליה י"ב חודש או אלמנה);
לגבי מזונות: בעלה חייב במזונותיה.
- לגבי נדריה: לר' אליעזר - מיפר נדריה לבדו, דכל הנודרת ע"ד בעלה היא נודרת כיון שמפרנסה.
לחכמים - אינו מיפר, דאינה נודרת על דעתו עד שתכנס לרשותו.
- לגבי תרומה:
למשנה ראשונה - אוכלת בתרומה, דליכא למיחש לסימפון דמקמי דיהיב לה מזונות בדיק לה ע"י קרובות, וליכא למיחש לשמא תשקה דכיון דמפרנס לה מייחד לה דוכתא.
- למשנה אחרונה - אינה אוכלת, דס"ל דבדיקת חוץ לא שמה בדיקה וס"ל דלא מייחד לה דוכתא.
- מודו חכמים לר"א בנישואי קטנה דמיפר לה, דנודרת ע"ד, ואע"ג דהוי נישואין דרבנן מבטלין נדרא דאורייתא.
- אכלה י"ב חודש בפני הבעל חסר יום אחד בפני היבם - אינה אוכלת;
לרש"י - דכתי' 'קנין כספו' והיא קנין דאחיו, ואינה אוכלת אפי' היו י"ב חודש מלאים בפני הבעל.
לר"ת - דחסר יום, אבל לא חסר אוכלת משל יבם, דנהי דאינו מאכיל מ"מ אינה מפסידה מחמתו.
- אמר ש'נודר ע"ד חבריו' - נ"א - שייכול להתיר נדרו שלא ע"פ חכם.
לר"ן - בעי' חכם, משום דבבעל איכא גזה"כ (ולא מועיל כל לשון) כשנודרת ע"ד.
ומשום דבבעל אין בלבה שיתקיים הנדר אי קפיד בעלה.
- 'הריני נודר אם חברי רוצה' - חבירו יכול להתיר לו, וא"צ לשון מיוחד (כבהפרה) וסגי שיאמר אי אפשי.

עד

- שומרת יבם; לר' אליעזר - אף בב' יבמין מיפר, ק"ו מאשה שקנה לעצמו לאשה שקנה לעצמו ע"י שמים.
לר' אמי - מיירי שעשה מאמר, לצד שמאמר כנישואין מיפר לחודיה.
- לצד שמאמר כאירוסין מיפר בשותפות דאב.
- לר' אלעזר - מאמר אינו קונה (אלא לדחות בצרה), אלא מיירי שעמד בדין וברח וכיון שחייב במזונותיה נודרת על דעתו.
- לר' יהושע - רק בזקוקה ליבם א' - יפר (או כארוסה ומפר בשותפותיה דאב, או כנשואה ומפר לחודיה);
או כי ס"ל דיש זיקה וזיקה ככנוסה דמיא, אבל בב' יבמין לא, ד'אין ברירה'.
- או כי ס"ל דלא דמיא לארוסה דלא מצי איניש למיסרה עליה משא"כ יבם
שאחיו יכול לאוסרה עליו בכיאה או בגט (אפי' למ"ד מאמר קונה קנין גמור).
- לר' עקיבא - אף בזקוקה ליבם א' אינו מיפר לה. ואינה דומה לארוסה שהבא עליה חייב סקילה משא"כ יבמה.

עה

- « ר"ן: הלכה כר"ע דאינו מיפר, משום דקלסיה בן עזאי.
ומשום דר"א ור' יהושע לא אהדרו ליה מידי.
ומ"מ אב מצי מיפר מה שנדרה בבית אביה או בעודה ארוסה, דנדרונה רשות לאב ויבם כמאן דליתיה דמי. והר"ן מסתפק האם יכול להפר נדרים שנדרה ברשות יבם.
• הקמה: אינו יכול לקיים קודם שנדרה, דליכא הק"ו שיש בהפרה (ר"ן).
הפרה: לחכמים – אינו יכול להפר קודם שנדרה, דכתי' "אִישָׁה יְקִימוּ וְאִישָׁה יִפְרְנוּ" דרך דבר שבא לכלל הקם בא לכלל הפר.
לר"א – יכול להפר קודם שנדרה, מק"ו, אם הפר נדרים שבאו לכלל איסור לא יפר נדרים שלא באו לכלל איסור.
• נפשט דהא דלר"א יכול להפר קודם שנדרה, פירושו שנדרה אינם חלין כלל ולא שחלין ובטלין, ואי תאפיס אחרינא בנדר זה – לא מהני.
• במונח בשר שלמים לאחר זריקה ואמר זה כזה – יש צד בגמ' דבהיתרא קמתפיס דמכין שאמר זה כזה כמו שהוא עכשיו קאמר.
אמרה הריני נזירה ואמר ואני – ודאי בנזירות דקאמרה קמתפיס (ואפי' תתבטל הנזירות).
• הריני נזיר ושמע חבירו ואמר ואני כולן נזירים.
כהיתר חכם – אם הותר אחד מהם הותרו כולן, דחכם עוקר הנדר מעיקרו.
בהפרת בעל – אע"פ שהותר הראשון לא הותרו כולן, שהרי אינו עוקר הנדר למפרע אלא מכאן ולהבא.

עו

- לא אמרינן ק"ו מדבר שחל לדבר של חל או להיפך:
א. נדרי עצמו מיפר קודם שנדר (כגון ביו"ט), אבל (לחכמים) נדרי אשתו לא מיפר קודם שנדרה.
ב. מקוה מטוהר את הטמאים, אבל אינו מציל את הטוהר מליטמא ואפי' טבל ושרץ בידו נטמא.
ג. אדם שבלע טבעת טמאה והקיאה טמאה, אבל אם נכנס לאוהל המת מציל את הטבעת מליטמא.
ולגבי מכירת בתו אמרינן ק"ו, מכורה יוצאה בסימנין, וק"ו שאינה מכורה והביאה סימנין שלא תמכר.
• זרעים טמאים שזרעו בקרקע – טהורין, דכתי' "על כל זרע זרוע אשר יזרע טהור הוא".
זרועין ועומדין ונגעה בהם טומאה – טהורין; או מהאי קרא דלעיל.
או מק"ו (לר"א) שאם פוקע טומאתן כ"ש שלא חלה.
• הפרת נדרים; לתנא דמתניתין – כל היום עד שתחשך, דכתי' "ביום שמעו".
והא דכתי' "מיום אל יום", לומר דאף בלילה מיפר. « וכן הלכה (ר"ן).
לר' יוסי בר' יהודה ור"א בר"ש – מעת לעת, דכתי' "מיום אל יום".
והא דכתי' "ביום שמעו", דלא לימא מיום א' ליום א' בשבוע שאחריו.

עז

- בשבת; **א.** נשאלין (חכם) לנדרים רק לצורך השבת, וכגון אכילה ותכשיטין. ונפשט דאפי' שהיה פנאי להתיר בחול.
ב. מפירין (בעל) נדרים רק לצורך שבת או כשהזמן עובר וא"א להפר בחול.
ג. נשאלין אפי' בג' הדיוטות, ולא מיחזא כדינא, דקיי"ל דנשאלין אפי' מעומד
ואפי' בקרובים
ואפי' בלילה.
• נדרה בשבת סמוך לצאת השבת, ל"מ"ד הפרת נדרים כל היום – מיפר בשבת, דזמנה עובר.
ל"מ"ד הפרת נדרים מעת לעת – אינו מיפר בשבת, דאפשר בחול.

- לר"ג - אין פותחין בחרטה. וכיון שצריך פתח בעי' שישב בשעת התרה דצריך לעיוני בפתחא.
- לר"נ - פותחין בחרטה. וסגי שיתיר מעומד. « וכן הלכה. ואם לא התחרט דצריך פתח להתירו; לרשב"א - לא בעי' יושב, דכיון דעיקר דינא מעומד סוף דינא מעומד. לר"ן - בעי' יושב.
- « להלכה נשאלין; עומד, יחידי, בלילה, בקרובים, ובשבת ואפי' היה להן פנאי מבעוד יום (רב נחמן).
- בהפרה - בעי' לשון מפורש ולא מהני שיאמר 'אין זה נדר'.
- בהקמה - מהני כל לשון וכגון שאמר 'יפה עשית' או 'אין כמותך' או 'אם לא נדרת אני מדיריך'. וטעמא, דלא גרעי הני לישני מקיים בלבו דקיי"ל דקיים, אבל הפר בלבו אינו מופר ולכן אף כשמוציא בפיו בעי' לשון ברור (ר"ן).
- האומר לאשתו 'כל נדרים שתדורי (מכאן ואילך) אי אפשי שתדורי', אע"ג דמשמע ממילתיה דמה שנדרה עד עכשיו קיים, מ"מ לא הוי הקמה.
- בשבת: אומר לה טלי ואכלי טלי ושתי, דצריך לשנות מפני כבוד השבת. וצריך גם שיבטל בלבו (ר"ן).
- בחול: לב"ש - לא מהני כמו שעושה בשבת אלא צריך לומר לה מופר ליכי.
- לב"ה - יכול לעשות כמו בשבת.

ע"ה

- "זה הדבר" - דבעל אומר בלשון מופר ליד, ולא מהני בלשון חכם דלישנא דמופר שייך מכאן ואילך. וחכם אומר בלשון מותר ליד (או שיאמר 'אין כאן נדר'), ולא מהני בלשון בעל דלישנא דמותר שייך בדבר שמותר מעיקרו.
- לב"ה - יש שאלה בהקדש, דכתי' בפרשת נדרים "ראשי המטות" וילפי' לה לשחוטי חוץ מגז"ש ד"זה הדבר" (ואע"ג ד"זה הדבר" דנדרים בעי' לחכם מתיר ולא בעל וכו' מ"מ הו"ל מופנה מצד אחד ולמדיו).
- לב"ש - אין שאלה בהקדש, דהקדש טעות הוי הקדש. ולית להו גז"ש דלעיל.
- גבי שחוטי חוץ חייב על השחיטה ולא על המליקה (של עוף); לב"ש - דכתי' "זה הדבר".
- לב"ה - דכתי' "אשר ישחט".
- התרת נדרים: אן בג' הדיוטות (דמסברי להו וסברי);
- לב"ה - מגז"ש ד"זה הדבר", דכתי' בשחוטי חוץ אהרון ובניו וכל ישראל להכשיר ג' הדיוטות.
- לב"ש - מ"אלה מועדי ה'" ילפי' דמועדי ה' צריכין מומחין כמשה ואהרון (ומוסיפין עוד א' דאין ב"ד שקול) אבל בנדרים לא בעי' מומחין, ד"אלה" משמע למעוטי (ר"ן).
- אן ביחיד מומחה, דכתי' "ראשי המטות". מומחה:
- מומחה; לרמב"ם - מובהק (גמיר וסביר), דכתי' "ראשי המטות" ולא "אלוקים". י"א - דבזה"ז אין מובהק. לר"ן - מובהק בדורו.
- לרמב"ן - סמוך.
- שותק ע"מ שיתקיים בסוף היום - הוי הקמה בסוף היום. וזה"ה בשותק סתם. שותק ע"מ לקיים לאלתר - הוי הקמה לאלתר.
- שותק ע"מ להקניטה (או ששותק מסיבה אחרת כגון שלא ידע שזה נדר):
- לר' חנינא - מיפר אפי' מכאן ועד עשרה ימים. ואיתוב.
- « להלכה - הוי הקמה בסוף היום, דכתי' שתיקה ג"פ לרבות כה"ג, וואם חחרש יחריש... כי יחריש".

ע"ט

- קיים בלבו - קיים לאלתר, דשתיקה דיום שמעו מקיימת אלמא כל שבלבו סגי.
- הפר בלבו - אינו מופר, אא"כ הוסיף אמירה ואפי' לשון גרוע כ'טלי ואכלי' וכדו'.
- חומר בהקם - ששתיקה מקיימת ושמהני קיום בלבו.
- חומר בהפר - שאין נשאלין על ההפר.

פרק אחד עשר – ואלו נדרים

- בעל מיפר; נדרי עיגוי נפש – אף לאחרים, כנתגרשה ונישאת לאחר. דברים שבינו לבינה – לעצמו וכיון שנישאת לאחר בטלה הפרה, דדברים שבינו לבינה ילפי' מ"בין איש לאשתו" אבל כשאינה אשתו לא הוי הפרה.
- לרבנן – הנאת רחיצה וקישוט הפנים הוי עיגוי נפש.
- לר' יוסי – ניוול דחד יומא: לא הוי אפי' בינו לבינה.
- ניוול דלעולם: לרב אדא בר אהבה – הוי בינו לבינה.
- לרב הונא – אפי' בינו לבינה אינו, שלא מצינו שועל שמת בעפר פיר.
- « לר' – הלכה כרבנן, דהלכה כרבים.
- לרמב"ם – הלכה כר' יוסי, וכרב הונא.
- קישוט שלמטה – לכו"ע הוי מדברים שבינו לבינה.

פ

- לרבנן דר' יוסי, אמרה 'קונם הנאת רחיצה עלי לעולם אם ארחץ';
- לר' נתן – אינו מיפר, דאין הבעל מיפר אא"כ חל הנדר.
- לרבנן – מיפר. והא דמיפר הוי רק באחד מהאופנים הבאים:
- או כשא"א לה להנצל מדברים שבינו לבינה או עיגוי נפש, וכגון הכא שממ"נ אסורה ברחיצה.
- או שתלתה תנאה בדבר שעשויה לעבור עליו, וכגון שאני נהנית לך אם אני עושה ע"פ אבא, דטריחא לה מילתא להזדרז שלא לעשות על פיו.
- או בדברים שאינם תלויים בה להנצל מעיגוי נפש, וכגון שאמרה הריני נזירה לכשאתגרש דלאו בדירה להתגרש.
- ומודו כו"ע ובכל גוונא באמרה 'קונם הנאת רחיצה עלי לעולם מהיום אם...', דמיפר לה, מכיון שהנדר חל עכשיו דחיישנן שמה תעבור על תנאה דבתנאה לא מזדהר איניש.
- אף לרבנן דרחיצה הוי עיגוי נפש, רחץ ביוה"כ אינו חייב כרת;
- י"א משום דברחיצה לא ידע עיגויא השתא, משא"כ אכילה דידע עיגויא השתא.
- י"א משום דבעינן עיגוי נפש שיש בו אבוד נפש כאכילה ושתיה, וברחיצה ליכא אבוד נפש.
- מעיין של בני העיר – חייהן קודמין לחיי אחרים. חיי אחרים וכביסתן;
- לרבנן – חיי אחרים קודמין.
- לר' יוסי – כביסתן קודמת, מדקרי לכביסה "חיתם", דכתי' "ומגרשיהם יהיו לבהמתם... ולכל חיתם" וכיון דחיה בכלל בהמה ע"כ "חיתם" היינו כביסה.
- ואף דלר' יוסי רחיצה לא הוי עיגוי נפש, כביסה אלימא, דערבוביתא דמאני מתיא לירי שעמום, שזה קשה מערבוביתא דגופא דמביא לאעבועות דיש להם רפואה.

פא

- אין מצויין ת"ח לצאת ת"ח מבניהן; לרב יוסף – דלא ילמדו תורה כי סומכים שהיא ירושה להם (ר"ן).
- לרב ששת ב"ר אידן – כדי שלא יתגדרו על הציבור.
- למר זוטרא – מפני שהם מתגדרין על הציבור.
- לרב אשי – משום דקרו לאיניש חמרי.
- לרבינא – שאין מברכין בתורה תחילה – שלא היו עוסקין בה לשמה ומתוך כך מזלזלין בברכתה (רבינו יונה).

- קונם שלא אתן תבן לבהמתך - אין יכול להפר, דאינה משועבדת לו לזה אם הכניסה לו ד' שפחות. שלא אציע לך מטתך, ושלא אמזוג לך את הכוס, ושלא ארחץ לך פניך ורגליך; לרבנן - אין צריך להפר, דמשועבדת כיון שמביא לירי קירוב הדעת.
- לר"ג - יפר מדרבנן, שלא תקל בנדרים.
- וכן דברים המותרים ואחרים נהגו בהם איסור - אסור לנהוג בהם היתר בפניהם, דמנהג של איסור בדבר מותר צריך התרה.
- וכן אם נהג לא לאכול בשך בזמן מסוים ורוצה לבטל מנהגו - צריך היתר (ה"ר יהודה הכהן ז"ל).
- משנה בנגעים: לרבנן - חכם מתיר הכל חוץ מנדרי עצמו. ונדרים שבינו לבינה הוי כנדרי עצמו (ירושלמי).
- לר' יהודה - אף אינו מתיר נדרי אשתו שבינה לבין אחרים. « וכן הלכה (רמב"ן).

פב

- תשמיש המיטה; לרבנן - ספק האם הוי עינוי נפש או לא. « לר"ז - מספק הוי כבינו לבינה ולחומרא.
- וי"א - דנפשט דהוי עינוי נפש.
- לר' יוסי - הוי מדברים שבינו לבינה.
- אמרה פירות מדינה זו עלי, או פירות חנוני זה עלי, או הנאת פלוני עלי; לרבנן - מיפר משום נדרי עינוי נפש.
- לר' יוסי - מיפר משום דברים שבינו לבינה. ולא מסתבר דפליגי מקצה לקצה ולא יפר כלל (ר"ן).
- ומורה ר' יוסי דמיפר משום עינוי נפש: א. באסרה פירות (כל) העולם על עצמה.
- ב. בפירות חנוני עלי והיתה פרנסתו רק ממנו.
- ג. בנדרה מפירות מדינה שהיא דרה בה (ר"ן עט:).
- באוסרת 'אם תביא אתה' - לא יפר לכו"ע, דיש תקנה ע"י אחר. וצריך שיהיה תקנה גם ע"י הבעל, כמדינה אחרת, דאל"ה הו"ל כאומרת הנאת פלוני עלי שהרי לא יכולה ליהנות מבעלה.
- נדרה משתי ככרות ביחד, באחת מתענה (פת נקיה) ובאחת אין מתענה (פת קיבר): לשמואל - מתוך שמפר למתענה מיפר לשאינו מתענה, דכתי' "אשה יפרנו" ואינו מיפר לחצאין.
- לר' יוחנן - מיפר לככר שמתענה ממנו בלבד, דכתי' "אשה יפרנו" לומר שצריך להפר כל הנדר שהוא יכול להפר.
- ומורה שמואל בדברים שבינו לבינה דלא אמרינן מתוך, דמשום קפידא דבעל הוא הלכך במאי דלא קפיד לא קפיד.

פג

- הפרת הבעל מהניא אף בלא ידיעת האשה.
- לרב יוסף - אין נזירות לחצאין, וכגון לענין זג וחרצן, אבל טומאה אינה תלויה בנזירות, וכנזיר שמשון שמשמטא למתים.
- אב"י מוסיף - דאף אין קרבן לחצאין, ואין מביאין קרבנותיה, ואפי' הפרישה קודם הפרה. אבל חטאת העוף מביאה אפי' שבעלה הפר אחר ט"ו יום, משום דחטאת קל דאתיא על הספק.
- נדרה לא ליטמא או לא ללכת לבית האבל - הוי עינוי נפש, דכתי' "והחי יתן אל ליבו" שאם הוא יספיד יספידו אותו וכדו'.
- קונם שאני נהנית לבדתי - אינו יכול להפר (מצד עינוי נפש, וכו' יוסי);
- לעולא - דבעל לאו בכלל 'בריות' ויכולה ליהנות מבעלה (ואם בעלה עני נוטלת לקט שכחה ופאה), אבל בנדרה מחנוני שפרנסתו רק ממנו - מיפר, דלא אמרינן דתהנה מלקט שכחה ופאה.
- לרבא - בעל הוי בכלל 'בריות', ואינו יכול להפר כיון דיכולה ליהנות מלקט שכחה ופאה, דשכיחא. אבל בימות הגשמים דא"ל לה ללקט - יפר, ובחנוני מיפר דמירי בימות הגשמים.
- לר"נ - בעל לאו בכלל 'בריות'. ובתגורשה - יכולה ליהנות מלקט שכחה ופאה, והבעל חוזר להיות בכלל 'בריות' לדין דלא אולגין בתר אמירה לחוד.
- ומורה ר"נ ב'נטולה אני מן היהודים' דבעל בכלל, דמוכחא מילתא דאהיתרא קאסרה נפשה, דעל השאר ממילא אסורה, ו'נטולה' משמע תשמיש.

- לבבלי: אסור בב"א שהיו בכלל נדרו בשעת הנדר ובב"א שהיו בכלל לאחמ"כ.
- לירושלמי: אן שפליג אבבלי וס"ל דפליגי בזה ר"ע ור' ישמעאל והלכה כר"ע שאזלינן רק בתר אמירה.
- אן דלא פליג אבבלי, אלא מוסיף שאסור בב"א שהיו בכלל לשונו בשעת אמירה ולא בשעת חלות הנדר, וכר"ע.

פר

- מה שאינו טובל - אין בו טובת הנאה, דכתי' "ולא יחללו... את אשר ירימו" - בעתידין לתרום, משמע דהני דטבלי תלה הרמתן בבעלים לומר שטוה"נ שלהם (ר"ן).
- מעשר עני של דמאי; לר' אליעזר - אין צריך לקרוא שם.
- לחכמים - קורא שם (וא"צ להפריש).
- לרב יוסף - לר"א טבל דמ"ע אינו טובל שיהיה אוכלו במיתה, דא"א שהכרי עצמו יהיה חמור בגלל מ"ע יותר ממ"ע עצמו שמותר לזרים. לחכמים טובל, דכתי' "לא תוכל לאכול בשעריך" ומיירי במ"ע דילפי' מגז"ש ד"בשעריך" "בשעריך". ולכן קורא שם אף בדמאי.
- לאביי - לכו"ע טובל. לר"א לא נחשדו ע"ה על מ"ע כיון שאילו מפקיר נכסיו יכול לזכות במ"ע ולא מפסיד. לחכמים ע"ה אין מפקיר נכסיו, שמא יזכה בהם אדם אחר.
- קונם שאני נהנית לבריות; למתניתין - אסורה במעשר עני.
- לבריתא - מותרת במעשר עני.
- לרב יוסף - פליגי אם מ"ע טובל (ויש בו טובת הנאה) או שאינו טובל (ואין בו טובת הנאה).
- לרבא - לא פליגי; מ"ע המתחלק בבית (בחורף) - יש בו טוה"נ ואסור במודר, דכתי' ביה "ונתת".
- מ"ע המתחלק בגורן (בקיץ) - אין בו טוה"נ לבעליו, דכתי' ביה "והנחת בשעריך".

פה

- הגונב טבלו של חבירו ואכלו; לרבי - משלם דמי טבלו, אן משום שטובת הנאה ממון. אן משום שקנסו את הגנב.
- לר' יוסי בר"י - משלם דמי חולין שבו, אן משום שטובת הנאה אינה ממון.
- אן שקנסו את בעה"ב דלא לישעי טיבליה.
- הא דלרבי משלם דמי טבלו, הוי דמי חולין שבו ודמי טובת הנאה של תרו"מ (ר"ן).
- 'קונם כהנים ולוים נהנים לי' - יטלו על כורחו, 'קונם כהנים אלו' - יטלו כהנים אחרים;
- לרב הושעיא - רישא כמ"ד טוה"נ אינה ממון וסיפא כמ"ד טוה"נ ממון.
- לרבא - טוה"נ ממון, וברישא שאסר על כולם - כיון דתרומה חזיא רק לכהנים שוייה עפרא והפקיר את טובת ההנאה שלו.
- האוסר הנאת פירות ע"ע - יכולים אחרים ליטלם בע"כ; לרשב"א - דלא חיישינן דלמא מיתשיל.
- לר"ן - דהוי כהפקר.
- היכא דאתשיל: לרשב"א - משלמים לו דחכם עוקר את הנדר מעיקרו.
- לר"ן - פטורים, דאיסור שבו הלך ע"י שאלה משא"כ ממון שבו, דאין שאלה בהפקר.
- המקדש ע"מ שאין עליה או עליו נדרים ונמצאו נדרים;
- לרשב"א - אינה מקודשת כלל ויכולה לינשא לאחר דלא חיישינן לשאלה.
- לר"ן - בנמצאו עליו - אסורה לינשא לאחר דחיישינן לשאלה.
- בנמצאו עליה - אפשר שמוותרת לינשא לאחר דלא חיישינן שתשאל, דלא מקלקלה נפשה.

- 'קונם שאני עושה על פיד', ולמ"ר אין אדם מקדיש דשלב"ל - באומרת "קדשו ידי לעושיהן" דהיריים בעולם; לר' עקיבא-יפר, שמא תעדיף יותר ממשקל ה' סלעים, וס"ל דהעדפה דידה.
לר"י בן נורי-יפר, שמא יגרשנה ותהא אסורה לחזור לו;
לר"מ דאדם מקדיש דשלב"ל - דאמרה קונם לכי מגרשה.
לר"י הסנדלר דאינו מקדיש דשלב"ל - דקונם מפקיע מידי שיעבוד אלא דאלמוהו רבנן לשיעבודיה, ובנתגרשה חל הקונם כיון דמדינא ראוי לחול מעיקרא.
לתנא קמא-לא צריך להפר, דמשועבדת דהעדפה דיריה. ופליג גם על ר"י בן נורי;
או דס"ל דלא מהני ההפרה לאחר שתתגרש.
או כיון שהנדר גופה השתא לא חל לקמיה נמי לא חל.
• «הלכה כר"י בן נורי וכו"ר"י הסנדלר».